

Ochii de pe penele păunului

În vara când s-a apucat de spectacol, Silviu Purcărete, împreună cu o parte din sponsorii **Danaidelor** (sau ai egiptenilor?), a organizat o conferință de presă în care cei ce doreau să afle au fost informați despre dimensiunea și organizarea proiectului și, ca garanție a seriozității, au vizionat o casetă pe care fuseseră înregistrate exercițiile premergătoare spectacolului. Poate că acea casetă nu a fost înregistrată de un profesionist, poate că cel care filma nu era bine-dispus, sau nu-i plăcea ce face: oricum, mie mi s-a părut că impactul emoțional a fost nul. Pregătirea spectacolului nu a izbutit să devină un spectacol în sine.

Mi-am amintit de întâmplarea cu sfârșit plicticos din vară, în crucea iernii, citind cartea Marinei Constantinescu **Les Danaïdes: Histoire d'un spectacle**. Paradoxal, într-o epocă în care toată lumea susține că imaginea a învins cuvântul, se dovedește că raportul de

adversitate poate fi transformat într-unul de complementaritate, că o anumite imagine poate fi evocată într-un mod mai subtil de către un cuvânt decât de către o altă imagine.

E adevărat, lectura cărții vine după spectacol, după cronici, după fel și fel de discuții private. Dar acesta a fost și scopul scrierii ei: să fixeze în memoria spectatorului avizat imaginile și ideile unui spectacol care și-a propus să fie grandios fără a renunța la subtilitate și la cultul detaliului.

O primă secțiune a cărții este alcătuită din textul propriu-zis, fixare extrem de utilă, dacă luăm în considerare faptul că este vorba despre „un scenariu dramatic original compus de Silviu Purcărete după unele piese ale lui Eschil”. Textul criticului, care urmează, dezvăluie articulațiile compunerii, travaliul ce a permis fidelitatea față de spiritul concepției antice în termenii unor relații dramatice ținând de conflictualitățile lumii contemporane. Marina Constantinescu

își expune propriile considerații, argumentează cu nume și citate celebre, dar în special discută cu autorul textului și al spectacolului. Acest lung interviu, întrerupt de notații de jurnal, este deosebit de prețios; și nu numai sub raport documentar. Combinația găsită de criticul angajat nu doar în supravegherea rezultatelor, ci și în veghea asupra facerii, are darul de a evoca viul, de a descrie misterul prin care dezordinea vechii devine ordinea artei. Momentele de haos și eșec, falsele idei bune, zilele când toată lumea are talent, modificările pe care le produc obiectele și costumele, toate acestea își găsesc locul în imaginea pe care am păstrat-o despre spectacol, o completează și o justifică.

În structurarea spectacolului, a cărui performanță ține în special de relația între cele două grupuri – cele 50 de fete ale lui Danaos promise fiilor lui Egyptos și cei 50 de logodnici refuzați și apoi uciși –, mitul lui Argus este o componentă implicită. Personajul legendar, întemeietorul cetății Argos, unde se refugiază danaidele, avea 50 de perechi de ochi. El a fost ucis de către Hermes, iar ochii săi împodobesc penele de pe coada păunului. „Fuga, emigrarea, dreptul la opțiune, căsătoria, dreptul la azil, războiul, crima, iubirea, sexualitatea, rasismul, raporturile cu divinitatea, toleranța, răzbunarea” – temele definite de Marina Constantinescu sunt materia primă a reconstituirii scenice, a spectacolului, dar și obsesiile trupei care le leagă, dându-le sens. Și, după ce contemporanii tragediilor compun imaginile memorate de privirea lor înspăimântată, rămâne perspectiva privirii celor o sută de ochi, separați de organismul care le-a asigurat vitalitatea, dar în același timp semn al dăinuirii lui. Printre acești o sută de ochi se găsește și privirea criticului.

Deși este evident că-l apreciază pe Purcărete ca om, că îl consideră un regizor talentat, că munca echipei o însuflețește, Marina Constantinescu izbutește să evite tonul de adorație, care transformă critica în omagiu.

Așa se prezintă acum, volumul apărut la Editura Nemira cu sprijinul Fundației pentru teatru și film Tofan și al Bancorex, traducere în limba franceză de Micaela Slăvescu), poate fi considerat începutul unei cărți complete despre **Danaidele**, la care, alături de poze – dacă nu expresive, măcar inteligibile –, să se adauge mărturiile din viața spectacolului de după premieră: cronici, prezența la festivalurile care l-au sponsorizat, fără a se evita distorsiunile, ba chiar refuzul de receptare. Biblioteca teatrului românesc s-ar îmbogăți astfel cu o lucrare care trece dincolo de adjective pentru a descrie fenomenul scenic.

MAGDALENA BOIANGIU

MARINA CONSTANTINESCU LES DANAÏDES *Histoire d'un spectacle*

